

Symposium op hoog niveau voor jubilerend UNESCO-IHE

Het UNESCO-IHE bestaat dit jaar 50 jaar, reden voor een symposium dat van 13 tot en met 15 juni in Delft plaatsvond onder de titel 'Water for a Changing World: Enhancing Local Knowledge and Capacity'. Meer dan 300 vertegenwoordigers van ministeries, internationale ontwikkelingsorganisaties, VN-organisaties en waterbedrijven namen deel. Onder de deelnemers bevonden zich velen van de circa 14.000 oud-studenten van het instituut, waaronder verscheidene ministers en andere hooggeplaatste personen.

Het symposium in Delft behandelde één van de meest kritieke factoren in het bereiken van de millenniumdoelstellingen van de VN: de opbouw van professionele en institutionele capaciteit in de watersector in ontwikkelingslanden. De millenniumdoelstellingen voor het jaar 2015 bieden een kader in de strijd tegen armoede en honger. Schoon drinkwater en goede sanitaire voorzieningen spelen hierbij een cruciale rol. Terwijl Azië in het laatste decennium goed richting de doelstellingen is gevorderd, heeft in Afrika 42 procent van de bevolking nog geen toegang tot veilig drinkwater. Naar verwachting zullen in 2015 wereldwijd nog bijna 2,4 miljard mensen zonder goede sanitaire voorzieningen leven. Menselijke kennis en vaardigheden ter plaatse vormen een cruciale factor voor het bereiken van de doelstellingen en zijn daarnaast onontbeerlijk om de continuïteit van de inspanningen te garanderen. Het doel van het symposium was het formuleren van een routekaart met daarop de noodzakelijke acties voor verbetering van de capaciteit op lokaal niveau. Daar is deze immers van het grootste belang.

Het symposium bestond uit drie dagen vol met plenaire toespraken van hoogwaardigheidsbekleders in de ochtend, en parallelle thematische workshops in de middag. Reeds tijdens de eerste dag kondigde de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, Tineke Huizinga-Heringa, aan om het Memorandum of Understanding met het UNESCO-IHE te zullen verlengen. Verkeer en Waterstaat zal

1,2 miljoen euro beschikbaar stellen voor onder meer de organisatie van cursussen, beurzen voor studenten en projecten samen met het ministerie.

Hierna schetste professor Charles Vörösmarty aan de hand van een groot aantal aansprekende voorbeelden en animaties de toenemende complexiteit en de groter wordende problemen over de afgelopen decennia. Daarbij belichtte hij nadrukkelijk het belang van degelijke wetenschap, en impliciet ook van een goede communicatie vanuit de wetenschap. Het was duidelijk dat zijn verhaal indruk maakte bij het publiek. Professor Stefan Uhlenbrook sprak vervolgens over de historie van het UNESCO-IHE, de plaats van het instituut in de internationale waterarena, en de samenwerkingsverbanden over de hele wereld, zoals met het International Hydrological Programme (IHP) van UNESCO.

Tijdens de middagsessies op de eerste dag kwamen onderwerpen als urbanisatie, waterveiligheid, milieu-integriteit, bestuur, informatie- en communicatiesystemen aan de orde. De tweede dag werd toegespitst op kennisontwikkeling en onderzoek, het delen van kennis en de benodigde kennis voor ontwikkeling. De resultaten uit de sessies werden tijdens de slotsessie op de derde dag gepresenteerd.

De laatste middag vond in theater De Veste in Delft plaats. Het publiek luisterde onder andere naar toespraken van plaats-

vervangend directeur-generaal Marcio Barbosa van UNESCO en zag enkele culturele voorstellingen. Onder deskundige én ontspannen leiding van professor Huub Savenije liet een panel met onder anderen de relevante ministers van Oeganda, Indonesië en Mozambique (allen alumni), de voorzitter van de World Water Council, de vice-voorzitter van Suez, en niet te vergeten kroonprins Willem-Alexander, zijn gedachten gaan over de afgelopen dagen en de te volgen richtingen voor de toekomst. In zijn dubbelrol van zowel alumnus van UNESCO-IHE als voorzitter van de VN-Adviesgroep voor Water en Sanitaire Voorzieningen, UNSGAB, lichtte de prins toe dat onderwijs, vooral in de eerste levensjaren, van het grootste belang is. Waterproblemen zijn complex; vergelijk ze met de kubus van Rubik: alles grijpt in elkaar. Je kunt evenwel het beste met de blauwe zijde beginnen, want deze is van het grootste belang. Kort verwees hij naar klimaatverandering en het belang van biologische brandstof. Tegelijk waarschuwde de prins dat bijvoorbeeld voor de bouw van rietsuiker voor de productie van ethanol zeer veel water nodig is. Roestam Sjarief, secretaris-generaal van het ministerie van Publieke Werken van Indonesië verwees naar de goede samenwerking met Nederland (V&W en VROM) op het gebied van water en klimaat: in Indonesië is onlangs een gezamenlijke workshop gehouden ter voorbereiding op de COP-13. Aan het eind van de slotsessie in theater De Veste werden meerdere Memoranda of

Kroonprins Willem-Alexander als één van de panelleden.

Een goedgevulde zaal met bezoekers uit alle windstreken.

Understanding ondertekend, onder meer met de Asian Development Bank.

De discussies tijdens de drie dagen maakten duidelijk dat de financiering voor opleidingen in ontwikkelingslanden sinds 1995 vertienvoudigd zijn. Ze vormen nu een kwart van de totale uitgaven van donoren en banken. Instituties zijn hierdoor sterker geworden en de vooruitgang is meer duurzaam geworden. Desalniettemin zijn er 2 miljard nieuwe armen bijgekomen, is de druk op water toegenomen, zijn de problemen complexer geworden, en zijn er problemen als klimaatverandering bijgekomen.

De deelnemers uit 36 verschillende landen richtten zich dan ook op de ontbrekende zaken bij de implementatie van ontwikkelingsbeleid en op mogelijkheden om hierin te voorzien om tot handelen en veranderingen te komen. Hun aanbevelingen zijn onder meer:

- beschouw lokale actoren als partners, niet louter als ontvangers van vooraf bepaalde 'oplossingen';
- maak gebruik van lokale kennis en stimuleer leiderschap;
- onderwijs en training zijn cruciaal, op alle niveaus;
- betere communicatie met beleidsmakers en maatschappij is noodzakelijk;
- maak de urgentie van problemen duidelijk;
- betrek alle belanghebbenden en zorg voor coördinatie en integratie;
- laat het zuiden zelf de juiste oplossingen bedenken.

"Voor nieuwe uitdagingen moeten kennis en vaardigheden worden opgebouwd die verder reiken dan de ontwikkeling van personeel", vulde Richard Meganck, directeur van UNESCO-IHE, desgevraagd aan. "Er moet een kentering komen in ons denken en handelen. We moeten inzien dat andere investeringen in de sector slechts een slag

in het water zijn als we op de lange termijn niet over deskundigen beschikken die zich bezighouden met waterbeheer: capaciteit opbouwen is werk van lange adem", aldus professor Meganck, "maar het is de enige manier om in de periode na de millenniumdoelstellingen te kunnen voortbouwen op de successen die in de watersector zijn bereikt."

Het is duidelijk dat het UNESCO-IHE één van de paradepaardjes is als het gaat om

de export van waterkennis, en voor het in stand houden van 'Nederland Waterland'. De bijeenkomst trok een groot aantal belangrijke personen en persoonlijkheden, die allen enthousiast waren over het onderwerp, en spraken over een inspirerende en motiverende bijeenkomst. Betere ambassadeurs kan men zich niet wensen.

IHE hét internationale instituut voor wateronderwijs

Toen Nederland na de watersnood in 1953 het Deltaplan ontwikkelde, verzocht de toenmalige ambassadeur van Oost-Pakistan (nu Bangladesh), Begum Raana Liaquat Ali Khan, de Nederlandse regering om de opgedane kennis en ervaring te delen met andere landen die met soortgelijke problemen kampten. Daarmee was het IHE geboren, met een op dat moment unieke missie: "Een bijdrage leveren aan de opleiding van deskundigen en capaciteiten opbouwen bij organisaties in de watersector, kenniscentra en andere instellingen die werkzaam zijn op het terrein van waterbeheer, het milieu en infrastructuur, in ontwikkelings- en overgangslanden."

In 1957 vond de eerste internationale opleiding Waterbouwkunde plaats, die werd gevolgd door 44 deelnemers uit 21 verschillende landen. Vanwege het succes verzochten de WHO en de OESO de instelling om meer opleidingen aan te bieden. De eerste directeur van het Instituut, ingenieur L. Mostertman, leidde deze ontwikkelingen.

In 1970 hadden meer dan 1.000 ingenieurs uit 90 landen de elf maanden durende opleiding van het Instituut gevolgd. Een nog groter aantal had korte cursussen en seminars gevolgd. Het Instituut ging ook op maat gesneden cursussen aanbieden, voor specifieke doelgroepen met eigen onderwijsbehoeften. In 1977 kreeg het instituut een nieuwe naam, 'International Institute for Hydraulic and Environmental Engineering'.

Na de pensioenering van Mosterman in 1985 nam Wil Segeren de verdere structurering van het instituut in handen. In 1986 werd het eerste MSc-diploma uitgereikt, in 1994 het eerste PhD-diploma. En dan wordt in november 2001, tijdens de 31e Algemene Conferentie van UNESCO, besloten dat het IHE deel van UNESCO zal gaan uitmaken. Anderhalf jaar later wordt dit een feit. Het instituut is intussen onder leiding van Wim van Vierssen. Het UNESCO-IHE Institute for Water Education is nu een onderdeel van UNESCO, voor de verzorging van het onderwijs binnen de waterafdeling van UNESCO. Het aantal medewerkers is 187, directeur is de Amerikaan Richard Meganck. Zij werken voor 200 Master-studenten per jaar, 50 PhD-onderzoekers en 300 deelnemers aan korte cursussen. Vrijwel alle deelnemers keren na afronding van de opleiding terug naar hun land van herkomst.